

*: Wachter, wat is er van den nacht?

Prof. dr. H. N. Ridderbos vertelt in zijn weekblad, dat hij altijd „met eenige nieuwsgierigheid“ kennis neemt van het jaaroverzicht in ons kerkelijk Handboek. Hij vindt, dat het „de globale visie weergeeft“ van een onzer leden „over den gang van zaken“ in onze kerken, „in het bijzonder ook over de verhouding van deze kerken met andere“.

Dit is leuk nieuws. Maar het wordt vergezeld van een volkomen overbodige bleet. De schrijver bleet n.l. het volgende: „Vooraf dit laatste“ (hij bedoelt: de verhouding van onze kerken met andere, K. S.) interesseert mij. Ik lees het — waartoe het te ontkennen? — met de vraag: „Wachter, wat is er van den nacht?“

Tot zoover dr. H. N. Ridderbos. 't Spijt ons, dat zijn bleet zoo schadelijk en onnoodig is. Hij wil zoo graag weten, „wat er van den nacht is“? Waarom vraagt hij het? Hij weet het best. Zijn klok staat op 1944: De onze ook. Hij handhaaft alles theoretisch. Wij ook. Theoretisch en ook praktisch. Schadelijk, te vragen naar den bekenden weg. En ook overbodig. Wil hij weten? Waarom adviseerde hij dan niet, dat zijn Deputaten net zoo zouden doen als die der Christelijke Gereformeerde Kerken, d.w.z. bereid blijven om noodzakelijke antwoorden op noodzakelijke vragen op papier te zetten? Dan zou zijn kromgetrokken vergelijking tusschen hen en hemzelf achterwege gebleven zijn, zijn hier en daar insinuerende artikel ingedikt, zijn bleet een anderen kant uitgewenkt en zijn vraag, die hij bij de lezing van ons overzicht stelt, al lang beantwoord zijn. En zijn fantasie over klimaat-wisseling en over „depressies“ verteerd zijn door het nuchtere feit van zijn eigen welgeren van een antwoord: hoe laat is het op uw klok? De onze is goed te zien. K. S.

*: Pinkstermarsch naar Babel

Aanleiding — meer ook heusch niet — voor onderstaande regelen ligt in een uittaling in het blad, dat het „fijne puntje“ in schier elk aangesneden vraagpunt vermeldt: De Strijdende Kerk. Alsof er geen woord over deze al weer oude kwestie verder geschreven is (terwijl het toch ettelijke kolommen zijn, van twee auteurs) vertelt daar de heer C. Buitendijk, dat ondergeteekende een „krachtige medestrijder“ van hem en de zijnen is in het zich stellen tegenover prof. Holwerda's oefenen van critiek op hen, die op de vraag: „wachter, wat is er van den nacht?“ voor zichzelf nog steeds trouw antwoorden: het is nog niet zoo als in 1944; wat wij af- en voorgeschreven hebben, dat hebben wij afgeschreven en voorgeschreven.

In bedoelde critiek had prof. Holwerda zijn meening gezegd over „Babel“, de grootheid, waarvan Openbaring 17 ons spreekt. En nu redeneert de heer Buitendijk alzoo: prof. Holwerda zag in Babel de valsche kerk, ondergeteekende echter heeft in 1924 geschreven: Babel is de zondige wereld- en cultuurmacht. Van ondergeteekende wordt dan volgende volzin aangehaald:

„Reeds het denkbeeld van een valsche kerk, die tot in verre eeuwen breed en groot is georganiseerd en schitterend het wereldverkeer NAAR ZICH TOETREKT, wordt in den Bijbel tegengesproken“.

Tot zoover het citaat. De som is opgemaakt, de lezers van dit blad zijn met hun magere welde al weer tevreden. Toch hebben we reeds in ons nummer van 15 Juli 1950 laten zien, hoe dwaas het is, hier een scherpe tegenstelling te poneeren tusschen de beide in geding gebrachte auteurs. Prof. Holwerda schreef, we haalden het aan, van meetaf, dat in den apokalyptischen tijd wereldrijk en wereldkerk SAMEN het door Openb. 17 geteekende overspel op de spits drijven; een phase, die naar een andere overleedde.

Daarmee teekende hij een valsche kerk, die geenszins het wereldverkeer NAAR ZICH toetrekt, naar zich, met een dan nog gehandhaafde breedte, en groote organisatie van zichzelf als separate kerk. Juist tegen diezelfde idee van een op-zich-zelf-staande valsche kerk, los van de wereld zich op zichzelf houdende, heeft prof. Holwerda op meer dan één bladzijde van zijn betoog de Schrift doen spreken; gelijk het apokalyptische Babel bij hem is „de zevende openbaring van „Babel““, en van het werelddooneel wordt weggeblazen, nadat ze harerzijds eerst van haar kant zich er heen bewoog.

Laat ons dus alle onvruchtbare speculaties ter zijde stellen, en in de Pinksterweek ons herinneren, dat we flink op weg zijn naar „Babel“. Het verdwijnen van Nederland als soevereinen staat, de prijsgeving van de soevereiniteit van het koningshuis, naar de vroeger beliden beginselen verstaan, de ontstellende aanwas van de sympathie voor een oecumenische kerk — hoeveel honderden predikanten van de Herv. Kerk zijn van de partij van de doorbraak, en hoeveel buiten de Herv. Kerk sympathiseeren met de beweging? — het zegt alles: we zijn op marsch naar „Babel“.

Maar — het is een marche pentecostale, een pinkstermarsch. Het is ons voorzegt: het startsein is al gegeven, de colonne trekt op, en ons overkomt niets vreemds. Het is goed, ons dit te realiseren: de gang is minder onzeker, en de betekenis meer eschatologisch dan de strijd in Korea. K. S.

*: Bijbelvastheid of zeefvastheid

De Telegraaf van 8 Mei '51 vertelt ons, op pag. 1, onder headline „Moderne muren van Jericho“ (dat is slechts één van de headlines, natuurlijk), dat minister Stikker Bijbelkenner is. „Althans“ (!) de protestantsche afgevaardigden uit Nederland (!) werden met een „aangename verbaazing“ (!) „vervuld“ (!), toen minister Stikker bleek te weten, dat „de befaamde omheining van Jericho bezweek, toen de bazuinen zevenmaal hadden geschald“. Om de kennis van zoo'n doodeenvoudig gegeven verbaast in

vervulling (!) zich althans een protestantsch deel van Nederland's afgevaardigden in Straatsburg. Sombarder kon De Telegraaf den toestand inzake de bijbelkennis onder de europeesche parlementariërs niet teekenen.

Maar als De Telegraaf nu meent, dat althans de naar De Telegraaf verstaene minister Stikker een „zeer illustratief“ (!) specimen van zijn bijbelvastheid gegeven heeft, dan moeten we daartegen ons verzetten. De Telegraaf vertelt, dat minister Stikker de tolmuren (die hij wil zien „bezwijken“ onder den invloed van de „eenstemmige publieke opinie“) niet zóó „wankel“ acht te zijn als de befaamde omheining van Jericho.

„Wankele“ muren van Jericho. We zullen die vinding niet op de rekening van den minister stellen; misschien is ze van den verslaggever. Maar in elk geval: wie ze wankel noemt, is niet „bijbelvast“.

Overigens bleek in de Strassburger Bibliotheek wel Oswald Spengler, maar geen bijbel aanwezig ter controle van dat door sommigen wat „wankel“ geachte zevental. K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

„Evangelist“ of „Zendeling“?

In 1896 is in het rapport ter Synode van Middelburg de naam „zendeling“ bestreden. We lezen daar: „Zelfs is de naam zendeling, zoo men let op wat de Nederlandsche taalgeleerden van dezen uitgang op ling aanmerken, allerongelukkigst gekozen. Persoonsnamen, toch met den uitgang -ling zijn kostelijk, als zij van naamwoorden gevormd zijn: zooals kamerling, ouderling, stedeling, hemelling; maar, zijn zij gevormd van stammen van werkwoorden, dan duiden zij bijna altoos iets lijdelijks, zwaks, ondergeschikt, kleins en hulpbehoevends, of ook iets intiemts aan. Vondeling, dooeling, huurling, drenkeling, loteling, bestedeling, verschoppeling toonen dit. Ook banneling, doemeling, duisterling, en zelfs de afhankelijke namen leerling, kweekeling, bevestiging dit. Zelfs de twee eenige persoonsnamen met actieven stam hebben hier iets van weg: zuigeling is een kindeke dat zuigt, beroering, iemand die een ander beroert. Lieveeling en vertrouweling dragen een troetelend karakter. En deze strekking, om het tegendeel van het mannelijke, flinke en krachtige uit te drukken, gaat zelfs zoover, dat men dezen uitgang ook voor beestennamen zooals in hokkeling, grondeling en gieteling bezigde, en vooral gebruikt in scheldnamen zooals ellendeling, lammeling, beroering, aterling. Ook uit dezen hoofde schijnt het daarom onraadzaam, het gebruik van dezen naam zendeling over te nemen. Volgens taalinstinct ligt er vlak het tegendeel in van wat een zendeling zijn moet, een held Gods, vol kracht des Heiligen Geestes. Een gezant is een naam der eere, zendeling een naam der zwakheid. Wie Paulus een zendeling noemt, miskent dan ook zijn heilig heroïsme. En ook voor onze uitgezonden mannen moeten wij van dien naam af“ (Acta 1896, bl. 69/70; Hist. Document, bl. 29).

Het schijnt er dus met den naam „zendeling“ niet best voor te staan! Toch valt het ook taalkundig nog wel mee: er zijn genoeg woorden op -ling, gevormd van werkwoordstammen, die weinig „lijdelijks, zwaks, kleins en hulpbehoevends“ aan zich hebben, zooals bezetting (lid van een bezetting, van een garnizoen), aanneming (die lid van een kerkgenootschap wordt of pas is), zoodat er uitzonderingen zijn. Bovendien geldt het „argument“ van het heroleke heelemaal niet: drukt de naam missionair-predikant dat wel uit? Tenslotte: ook „dienaar“ in „dienaar des Woords“ drukt ondergeschiktheid uit! Doch die „ondergeschiktheid“ is juist aanbeveling. De K. van Dijk (Geref. Theol. Tijdschrift, jaarg. 12, no. 12, bl. 459) merkte terecht op, dat „zendeling“ geen kwade vertaling is van „apostel“, „gezondene“.

De Doornbos acht beide namen, zendeling en evangelist, de aangewezen; evangelist, aangewezen door de Schrift, en zendeling door de praktijk (Zending naar Geref. beginselen, bl. 10).

Het meerderheidsrapport biedt ons het volgende: „Wij voor ons deel gebruikten reeds den term EVANGELIST en willen die aan de kerken aanbevelen. Als nadeel kan men aanvoeren, dat het woord reeds in gebruik is in anderen (en dan nog weer verschillende) zin. Dit moge ons echter niet ervan doen terugschrieken, dezen schoonen schriftuurlijken naam wederom te gebruiken. Ook in de terminologie past meermalen reformatie. Woorden krijgen hun waarde door het gebruik — deze teekende waarheid kan reden zijn, van een bepaalden term maar geen nieuw gebruik te maken om misverstand te voorkomen, maar evenzeer kan zij ertoe dringen aan bepaalde woorden een nieuwe (resp. in casu, oude, maar verwaarloosde) waarde te (her-) geven door nieuw gebruik. Tot dit laatste dunkt ons in dit geval genoegzame reden te bestaan.“

Verder wordt aangevoerd, dat de naam „zendeling“ slechts in afgeleiden zin aan de Schrift is ontleend en bovendien historisch zwaar belast met de zendingsidee van methodistische en andere niet-gereformeerde herkomst. Terwijl de naam „evangelist“ precies de Schriftuurlijke ambtsnaam aanwijst, n.l. het evangelie preeken en daarbij nauwe verwantschap toont met den naam „dienaar des Woords“, zoodat in beide ambten de bediening van het Woord, de prediking van het evangelie, het voornaamste is.

Waarom wij ons ook bij het meerderheidsrapport aansluiten en den naam „Evangelist“ als Schriftuurlijke benoeming van dezen ambtsdrager prefereeren. J. FRANCKE.

Boekbespreking

Dr. W. H. Gispen, Het Boek Leviticus, Kampen, Uitg. Mij. J. H. Kok, 1950.

Hier is het tweede deel van den „Commentaar op het Oude Testament“. Het eerste deel hebben we angekondigd; met vreugde geven we van dit tweede deel kennis. Het eerste deel handelde over Prediker, en vorderde een geest, die zooal niet minder nuchterheid, dan toch meer fantasie noodig heeft, plus beheerschte zelftucht in het hanteeren van de fantasie dan Leviticus vordert van zijn bewerk. Leviticus eischt nuchterheid, voorzichtigheid en groot geduld in het uitpluizen van kwésties, die men alleen liefhebben kan, als men van zijn vak houdt. We gelooven, dat de bewerk van deel II beschikt over de noodige gaven, vereischt voor de taak, waarvoor Leviticus hem plaatst. We willen maar zeggen, dat we dit deel bijzonder goed vinden, het een geslaagde bijdrage achten aan een groote reeks, die, wordt ze goed opgezet, een sterken vooruitgang kan beteekenen, en gelooven, dat we niemand onrecht doen, als we de hoop uitspreken, dat de volgende deelen op het peil van dit tweede zullen mogen staan. Hartelijk aanbevolen. De auteur is voorzichtig, en lijkt me beheersching van de stof te verbinden aan de lenigheid van een modernen (in den goeden zin des woords) geest. K. S.

Handboek ten dienste van De Gereformeerde Kerken in Nederland, Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, 1951.

Het Handboek is er weer. Ik heb er al iemand naar zien springen, en geloof dus, dat het zijn nuttigheid doet. Het bevat de gewone bijdragen: statistiek, overzichten, pers. Theol. Hoogeschool, zending, verenigingsleven, etc. etc. Van wijlen ds. H. H. Schoemaker (Enumatil) een goed geschreven „In Memoriam“ van de hand van ds. E. H. Woldring. Prof. Deddens stond weer copie Kerkenordening met vermelding van vroegere besluiten af; we vernamen, dat onze hooggeschatte collega meer en versche copie in portefeuille heeft, en hopen dus maar, dat de menschen in drommen zich 't Handboek zullen aanschaffen¹⁾, dan kunnen de kosten voor het drukken van dit nieuwe materiaal er volgend jaar weer af: het zou jammer zijn, als men altijd op de oude kost moest teren, terwijl er nieuwe klaar ligt. Ondergeteekende zorgde voor een jaaroverzicht, dat hij voorbaat voor zijn fouten en lacunes moge verontschuldigen vragen.

We lazen vanmorgen hoe iemand probeerde, uit de betrekkelijk geringe daling van het ledental een beetje propagandabuit voor een mislukte actie alsnog te halen. Het voor een kind duidelijke feit, dat de emigratie, en nog eens de emigratie van ettelijken van onze krachtige leden ons heel wat bloed afgetapt heeft, en dat de auteur van bedoeld onwaar bericht dit feit genegeerd heeft, zegt meer dan genoeg. Hoe groot het aantal emigranten geweest is, weten we niet, maar het was groot, helaas.

En nog is het eind der droeve historie niet te zien. Intusschen verblijden we ons om de verschijning van het Handboek en om den zegen, waarvan het getuigen kon. K. S.

¹⁾ Deze wensch is reeds vervuld, want het Handboek is reeds geheel..... uitverkocht. Nu is dit alleen dan niet erg wanneer er nieuwe „drommen“ aan het bestellen gaan, want het zetsel staat nog en dus kan in dat geval met haast een tweede druk worden opgelegd. Het ligt nu aan de „drommen“ die nog niet bestelden of we van heden aan „neen“ verkoopen moeten dan wel een tweeden druk kunnen gereed maken. De uitgever wacht dus op het antwoord van de Reformatie-lezers, die nog niet bestelden!

Uitgevers DE REFORMATIE en HANDBOEK.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 43

Feest van „t fijne puntje zien“

Amice,

Een ouderling is me bekend, die tegenover een jongen dominee, kort voordat hij voor 't eerst in de gemeente van dien ouderling op Pinksteren preeken moest, de „aanmoedigende“ opmerking plaatste: Ik heb nog nooit een goede pinksterpreek gehoord.

Of dat behalve „aanmoedigend“ met ook aanmatigend zonder aanhalingsteekens was? De dominee-in-kwestie heeft zich er niet over uitgelaten. Hij heeft wel verklaard, dat het op hem aanwakkerend gewerkt heeft. Hij heeft, begrijp ik uit zijn mémoires, mede in die presbyterale opmerking aanleiding gevonden, zich een beetje meer te verdiepen in de beteekenis van de „christelijke feestdagen“. Ik geloof, dat hij bij het spreken daarover, zoo iets mompelde over „openbarings- of heilshistorie“. Of dacht je misschien, dat de volgorde van de woorden anders wezen moet?

Over dien ouderling wou ik het niet hebben. Die heeft later, toen 't er op aankwam, de Pinkster-boodschap te gehoorzamen in vrijmaking niet alleen van hiërarchie maar ook van valsche criteria in de kerkvergadering, heelemaal verstek laten gaan. Dat geeft mij achteraf den indruk, dat hij in dat gesprek met zijn jongen dominee toch ook wel een beetje aanmatigend geweest is.

Maar wat kan die ouderling of dominee ons verder ophouden? De namen vertel ik je toch niet. Maar ik

mag je wel al eens gr... Pinkster... ik van die... Maar P... even zwaa... móden z... dan: 't e... Zondag l... nen'. 't W... gaten had... meegeven.

Je vindt... neem? Ka... las deze... bij zijn p... schiet. W... heen te lo...

Pinkster... — of tel l... daarom vo... feest-van-...

Hoe moe... op schuif... zijn oecum... christelijke... d.w.z. er... pauken ges... met slagz... krijgt nog... in een dic... rapporten... Allemaal... De bijbel... takel, als... 2 Thessalo... van de J.V... breuk van...

dat minima... nog overb... doemen. D... gaan ook v... 11, en die... Maar wa... volgers te... leeren l... Schall und... — aan de... brullen teg... al gezien?... ranen bidde... zien aan c... uwe trouw... gebleven, g...

Pinkster... je ook ma... ruzalem he... hoofdkath... du izenden... en dan van... die en die... moet ik he... schitterende... die nog p... zonder te b... waar geen... doodgevone... Achterhoel... dent benoe... doen. Dat v... schap resol... die vuurtor... maar aanve... naar de onk... de preek za...

van de kerk... vervuld in... een pracht... door een v... heeft dan e... We zullen... oogen hebbe... zijn feestpr... zich, dan ze... voet voort...

Maar Gos... achapen ten... Jexus van... aldus Kajas... dat kostba... vervloeken... lieke verwe... oecumenisc... van Israëls...

Tegenover... Nazareth, d... die dat zeg... — zegt Joh... daar. En w... Jezus als C... lijker!) die... terpreteerde... tatie, dat na... wanneer he... van die bas... macht, die... van beteeke...

Jongstede... christelijke... feest, Heme... genoemd, M... van de bevr... Met beste...

P.S. Een... waarin wij... eindigde me... in Ihsen's d...

ik Leviticus,
Kok, 1950.

mentaar op
ben we aan-
dit tweede
er Prediker,
ninder nuch-
seft, plus be-
de fantasie
er. Leviticus
groot geduld
alleen lief-
We gelooven,
de noodige
or Leviticus
we dit deel
bijdrage ach-
goed opgezet,
n, en geloof-
we de hoop
pell van dit
nbevolen. De
ching van de
en modernen
K. S.

De Gerefor-
Oosterbaan
951.

emand naar
n nuttigheid
fistiek, over-
ing, vereeni-
Schoemaker
morian" van
eddens stond
ag van vroe-
nze hoogge-
portefeuille
en in drom-
), dan kun-
nleuwe ma-
jammer zijn,
an, terwijl er
de voor een
n fouten en

erde, uit de
al een beetje
lsnog te ha-
te de emigra-
ten van onze
apt heeft, en
dit felt ge-
oe groot het
niet, maar

niet te zien.
verschijning
r van het ge-
K. S.

et Handboek
leen dan niet
estellen gaan,
at geval met
t ligt nu aan
re van beden
tweeden druk
n dus op het
et bestelden!
EFORMATIE

DOT, No. 43

r een jongen
de gemeente
ent, de „aan-
og nooit een

aanmatigend
ne-in-kwestie
eft wel ver-
werkt heeft,
r in die pres-
ch een beetje
„christelijke
en daarover,
heilshistorie“.
de woorden

en. Die heeft
hoedschap te
in hiërarchie
evergadering,
achteraf den
igen dominee
veest is.
ons verder
iet. Maar ik

mag je wel wat vragen, op mijn leeftijd. Welnu, heb jij al eens goed naar een Pinksterpreek geluisterd?

Pinksterpreken houden, dat is moeilijk, zooveel heb ik van dien dominee wel begrepen.

Maar Pinksterpreken hooren, dat lijkt me minstens even zwaar. Tenminste, als je „hooren“ opvat in den modernen zin van 't woord. Dan beteekent het iets anders dan: 't eene oor in 't andere uit, 'k Hoorde verleden Zondag iemand zeggen: „ooren zitten eigenlijk van binnen“. 't Was er uit, leek me, eer de spreker 't zelf in de gaten had. Maar ik had er wat aan, en dat wou ik jou meegeven.

Je vindt, dat ik 't aanloopje dezen keer wat lang neem? Kalm maar, 'k val nu met de deur in huis. Ik las deze week iets in een blad, dat naar mijn meening bij zijn polemiek in de argumentatie permanent te kort schiet. Waardoor? Door om 't fijne puntje' als maar heen te loopen. En ineens dacht ik:

Pinksteren-houden, is dat soms daarom voor 99 % — of tel ik nu nog aan den lagen kant? — is dat soms daarom voor 100 % zoo moeilijk, omdat Pinksteren het feest-van-'t-fijne-puntje is?

Hoe meer ik erover nadenk, hoe verder ik dien kant op schuif met m'n gedachten. De duivel, als die straks zijn oecumenisch feest wil organiseren (in de antichristelijke dagen), dan laat hij blazen van tetteret; d.w.z. er wordt dan met de trompet geblazen, en met pauken geslagen, en de groote trom wordt geroerd, en met slagzinnen wordt druk gewerkt, en de antichrist krijgt nog meer stemmen dan de een of andere „leider“ in een dictatuur: zulke lieden schommelen volgens hun rapporten ook altijd tusschen de 99 % en de 100 %. Allemaal stemmen op „een stem“, niet op „het Woord“. De bijbel spreekt ons over het komende tetteret-spektakel, als hij ons voorspelt: de wonderen van het Beest. 2 Thessalonicenzen 2. Openbaring 13. Je weet het nog van de J.V. En de antichrist zal zeggen: de repeteerende breuk van 99, 99,9 procent blijkt „voor“ mij te wezen; dat minimale percentage dat er na die repeteerende breuk nog overblijft, kunnen we wel in Kort Volksgeding verdoemen. De laatste christenmenschen, weg ermee. Ze gaan ook weg, onder voorbehoud echter van Openbaring 11, en die „3½ dag“ natuurlijk; lees maar eens na.

Maar waar het Beest met zijn tetteret opdoemt, om volgers te winnen, daar komt de Geest, om profeten te leeren luisteren, met het suizen-van-een-zachte-stilte. Schall und Rauch — aan de eene zijde. Wort und Hauch — aan den anderen kant. Het Beest houdt feest, en ze brullen tegen de recruitjes: heb je „de groote stukken“ al gezien? De Geest leert feest, en God hoort de veteranen bidden: mag ik „het fijne puntje“ zien? Want wij zien aan ons in al dit ongeval geen tekenen meer van uwe trouw gegeven, niet één profet is ons tot troost gebleven, geen sterveling weet hoe lang dit duren zal.

Pinksterfeest, het feest van 't fijne puntje. Het moet je ook maar eens gebeuren, dat God je — stel, dat Jeruzalem het Rome van 1517 is — op het plein vóór de hoofdkathedraal laat staan op een feestdag onder de duizenden, die van één geest en van één gemoed zijn, en dan van je verlangt, dat je hardop erkennen zult: om die en die reden, want daar ligt nu „t fijne puntje“, moet ik het hoofdaltaar bediend zien worden niet bij dien schitterenden President van de Eeuwenoude Instelling, die nog pas je belastingpenningen voor den eeredienst zonder te bedanken in den zak gestoken heeft, maar daar waar geen enkel altaar meer te zien is, en waar wat doodgewone menschen bij elkaar zitten, een stuk of wat Achterhoekers, in een „opperzaal“, waar ze geen president benoemd hebben, en waar ze niets aan „offeren“ doen. Dat valt niet mee — op zó'n dag in zó'n gezelschap resoluut het fijne puntje weten. Die windstoot en die vuurtongen op Pinksteren van Handelingen 2 waren maar aanwijzingen, om de menschen op weg te helpen naar de onbehouden preekstoel, die op straat was. Maar de preek zal „het fijne puntje“ doen zien, het fijne puntje van de kerkeijke successie. De kerk met een hoofdaltaar vervuld in een kerk zonder altaar. En de kathedraal met een prachtige gebedshouwen preekstoel verdronken door een vergadering, die geen anderen preekstoel nog heeft dan een stoepe op straat.

We zullen dus dat „fijne puntje“ altijd scherp voor oogen hebben te houden. Als Kajafas op den pinksterdag zijn feestprogramma weer afwerken wil, Golgotha achter zich, dan zegt hij, koppig: „de zaak wordt op den zelfden voet voortgezet“. „Niets veranderd“.

Maar God zegt: alles veranderd. De Herder door de schapen ten doode verwezen? De Messias gescheiden van Jezus van Nazareth? Dat beslist! De „Messias-idee“, aldus Kajafas, daaraan moeten we vasthouden, en om dat kostbare goed te redden, moeten we den Nazarener vervloeken. En op de basis van die weigende katholieke verwerping van den Nazarener zullen we dan een oecumenische wereldeenheid stichten onder praesidium van Israëls Toekomstigen Herder.

Tegenover dit alles sprak Pinksterfeest: Jezus van Nazareth, die is de Messias (de Christus). En verder: die dat zeggen en belijden, zijn de kerk; de anderen zijn — zegt Johannes — de antichristen. Het fijne puntje ligt daar. En wat zich tegen deze petra, deze belijdenis van Jezus als Christus, kant, of anders (nog veel gevaarlijker!) die door de apostelen en profeten duidelijk geïnterpreteerde leuze ontdoet van haar historische interpretatie, dat noemt de bijbel: de antichrist. Altijd. Dus ook wanneer het zich vertoont in het formaat van een los van die basis opgebouwde wereldkerk, een oecumenische macht, die in het politieke eenheidsstreven een factor van betekenis wil zijn. Dagelijks meer.

Jongstleden Zondag noemde een radiopredikant de christelijke feesten bevrijdingsfeesten. Kerstfeest, Paschefeest, Hemelvaart, Wederkomst, werden bevrijdingsfeest genoemd. Maar Pinksterfeest is het ook. Dat is het feest van de bevrijding van de kerk.

Met besten groot,

t.t.

ADOLPHUS VENATOR.

P.S. Een goed vriend schreef mij over dien brief, waarin wij het hadden over de liefde. Mijn correspondent eindigde met verwijzing naar Ibsen's Brand. Brand was in Ibsen's drama een persoon van de wet, van ijzeren

consequentie, hard, onmeedoogend, ook voor zichzelf, een man van wet en nog eens wet. Maar in den laatsten regel klinkt, als Brand in een storm ondergaat, een stem van boven: *Hij is Deus caritatis, Hij is de God der liefde.* Brand zou daarmee veroordeeld zijn. En dat niet alleen: de liefde zou toch weer tegenover het strenge recht zijn gesteld.

Ik geloof niet, dat zulke dilemma's ons verder helpen. Tot het strenge recht hoort immers, dat je liefhebt? Liefde is toch ook gebod? Maar dan zó als Paulus het bedoelt: niet „een“ profetie, maar het profeteeren. Net zooals je zegt: geen incident, maar de regel, of: geen preekje, maar het prèken, of: geen uitblinderspreek, maar de regelmatige gemeenschapsdienst van zulver georganiseerd (!) profeteeren, in een continuen dienst.

Wat Brand betreft, laat men niet vergeten, dat de Groningsche hoogleeraar dr. Is. van Dijk, in het jaar 1900 een merkwaardig contact heeft gehad met dezen Noorschen dichter en dramaticus Hendrik Ibsen. Hij vertelt ervan in zijn „Gemeinselijke Geschriften“, IV, 301/2. Prof. Van Dijk, lang geen kind, had in academischen kring, lang geen kinderen bij elkaar, uitvoerig gedebatteerd over de betekenis van Ibsen's Brand.

Veel professoren van Groningen waren erbij geweest. Prof. van Dijk had het zó gezegd: Brand ontbraken twee dingen: a) de kennis van het eigen hart, het klare bewustzijn, ja zelfs het vermoeden van de solidariteit; b) echte liefde, medelijden met ellendige zondaren. Op het ontbreken van die twee strandt Brand. Anderen evenwel dachten er anders over. En toen schreef prof. Van Dijk maar een briefje aan Ibsen zelf: hoe is het door U bedoeld?

Het antwoord op dit achrjven, zoo vertelt prof. Van Dijk, kwam spoedig. In een gesloten enveloppe stak een vistekaartje, groot formaat, en daarop stonden deze woorden:

Christiania 27. 11. 1900: Dr. Henrik Ibsen kann grundsätzlich Ihre freundliche Frage leider nicht beantworten.

Dat beteekent: het spijt me wel, maar ik kan uw vraag niet fundamenteel beantwoorden. Of: ik kan fundamenteel uw vraag niet beantwoorden.

Ik moet daar vaak aan denken als Ibsen's laatste regel uit Brand: *Hij is Deus caritatis*, me in de ooren bonst. Want, eerlijk gezegd, ik heb daar nog al eens over moeten nadenken.

Maar als Ibsen me niet helpen kan, dan laat ik maar liever Paulus zelf vertellen, hoe het is. Niet van Ibsen's drama's, maar wel van Paulus' brieven belijdt mijn kerk de perspicuitas; dat geleerde woord beteekent, zeggen ze, zooveel als: duidelijkheid.

A. V.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

„Hij heeft hen niet eens zuur aangezien“

Dit zijn voor ons overbekende woorden. De Heere sprak ze tot den nog jeugdigen Samuël, toen de Heere voor den eersten keer hem verscheen; in den nacht; en de lamp Gods nog niet was uitgedaan. „Samuël, Samuël!“ hoorde hij duidelijk roepen. „Dat moet de stem van Eli zijn“, meent hij. „Neen“, zegt Eli, „ik heb u niet geroepen! Leg u neder!“ Maar het roepen herhaalt zich. En ook nu is Eli's antwoord als den eersten keer. Ten derden male hoort Samuël de zelfde stem. Nu gaat Eli het licht op! De Heere roept Samuël! En dat zegt Eli ook tot hem, als Samuël voor den derden keer tot den hogepriester komt: „Zoo Hij u weer roept, zeg tot Hem: „Spreek, Heere, want uw knecht hoort!“

En zoo geschiedde het. En zoo deed Samuël.

Eenmaal had de Heere gesproken: „Zal ik voor Abraham verbergen wat ik doen zal?“ — maar Abraham was dan ook de vader der geloovigen!

Nu wordt de jonge Samuël verwaardigd, reeds aan het begin van zijn profetische loopbaan, dat de Heere aan hem openbaart, wat Hij doen zal. Dit n.l., dat Hij het oordeel, al eerder door een man Gods aan Eli verkondigd, nu zal voltrekken! De maat der ongerechtigheid is vol. En ook Eli zelf heeft daaraan groote schuld: „Toen zijn zonen, Hofni en Pinehas, zich vervloekt hebben gemaakt, heeft hij, hun vader, en tegelijk hogepriester en richter, ze niet eens zuur aangezien.“

In dat enkele woord: „Hij heeft hen niet eens zuur aangezien“, voelen we ineens den eisch, door den Heere aan ons, ouders, gesteld, onze kinderen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren, in al zijn zwaarte op ons afkomen, en voelen de verantwoordelijkheid, die we daardoor dragen, in al haar gewicht ons op de ziel wegen.

Dat is stellig het eerste en meeste, wat ons hier treft.

Toch wilde ik het daar dezen keer niet over hebben. Er is nog iets anders in hetgeen de Heere hier tot Samuël zegt, wat onze volle aandacht verdient; ik bedoel: van hoeveel belang het is, in het stuk van opvoeding, hoe wij onze kinderen aanzien; ik kan het ook zoo zeggen: welk een machtig middel ter opvoeding de Heere ons gegeven heeft in de oogen.

Er zijn er, die, als het gaat over den arbeid der opvoeding, in de eerste plaats denken aan de roede, het symbool der lichamelijke straffen, en zij meenen dat te kunnen verdedigen met een beroep op de Spreuken van Salomo: b.v. „Die zijn zoon lief heeft zoekt hem vroeg met tuchtiging!“ En niemand mag ontkennen, dat de roede onmisbaar is. Maar het is niet het eenige, en ook niet het voornaamste opvoedings-middel.

Veel hooger mogen we het oog stellen: het oog van

vader, het oog van moeder; het oog van den onderwijzer; het oog van den meester.

Is het haast niet de hoogste lof, welken men een onderwijzer toe kan zwaaien, dat hij geen stok, ja zelfs geen strafregels behoeft, om de klas tot gehoorzaamheid en netheid en ijver te brengen, maar dat hij met zijn oogen haar regeert?

Wie kent niet het spreekwoord: „Het oog des meesters maakt het paard vet?“

En is het niet van algemeene bekendheid, dat de dierenstimmer wel eens een zweep of een staaf gebruikt, om de wilde dieren in bedwang te houden, maar dat deze dingen nutteloos zijn, zoo hij niet met s'n oogen hen sterk beïnvloeden, en als regel ze zelfs regeeren kan?

Daar ligt een wonderlijke, onbegrijpelijke, geheimzinnige en haast onbegrensde macht in het oog van den mensch; ten goede en ten kwade!

Als de kleine jongen zijn uiterste best doet, voor zijn vader wat te maken, en het ventje er vast van overtuigd is, dat hij het „prachtig“ zal vinden en in die zekere verwachting het hem, na veel zwoegen aanbiedt en opkijkt naar het vaderoo, om daar zijn verwondering en blijdschap uit af te lezen — maar in plaats daarvan een blik van minachting en wat schamperen spot ontwaart — want de taal van het oog kan zelfs het kleine kind lezen — dan is de uitwerking vreeselijk!

Het is mogelijk, dat het kind wegsliuip en in de eenzaamheid in snikken losbarst (en dat is dan nog het beste) — het kan ook zijn, dat in het jonge hartje een gevoel van wrok en bitterheid jegens zoo'n vader zich vastzet, hetwelk misschien voor altijd de goede verhouding tusschen beiden bederft; en de vader den zoon, maar ook de zoon den vader verloren heeft.

Maar ook omgekeerd: Moeder ziet haar dochtertje bezig met een handwerkje. Ze kan het haast niet aan; en ze is bang, dat ze het niet klaar krijgt. Af en toe kijkt ze eens naar Moeder en haar oogen vragen: „Zou het lukken?“ En als Moe's vriendelijke oogen dan zeggen: „Toe maar, hoor! Houd maar moed! Het komt vast wel goed!“ — dan spant ze opnieuw alle krachten in, tot ze het eindelijk af heeft. Dat moet Moeder natuurlijk zien. Wat zou ze daar nu wel van zeggen! Ze neemt het op en bekijkt het. Uit haar oog straalt een en al verbazing voor zoo'n prestatie. En dan verbeterd ze nog wel een enkel foutje — maar dat neemt het kind graag op den koop toe: „een volgenden keer zal ze het nog beter doen!“

Ik behoef niet te vragen, wie van deze twee: die Vader of die Moeder met de oogen het best heeft opgevoed.

Laten we nog een ander voorbeeld nemen!

De oudste zoon, een beetje Vaders trots, komt thuis van school; zooals gewoonlijk met heele verhalen. Het treft, dat Vader thuis is: „Wat kan die jongen het smakelijk opdisschen!“ Af en toe eens een gewaagd woord; wat ruw, zooals het thuis niet gebruikelijk is; soms zelfs een bastaard-vloek, maar niet eens erg verbasterd. De knappe verteller is het zich bewust, dat hij gevaarlijk dicht bij de grens is, die hij niet overschrijden mag, maar hij kon het toch eens probeeren. En ondertusschen houdt hij zijn vader in de gaten, die van de talenten van zijn zoon geniet. Alleen, als hij al te „dikke“ woorden gebruikt, gaat Vaders vinger waarschuwend omhoog: „Ho, ho, haasje, zulke woorden zeggen we hier niet!“ — maar in zijn oogen leest het scherpe oog van den te bestraffen jongen den innerlijken schik, dien Vader niet verbergen kan. „Hij zag hem niet eens zuur aan.“ Het onbehoorlijke spreken van zijn overigens fikschen zoon had niet zijn verantwoordiging gaande gemaakt; niet in hem de droefheid gewekt over zulk een taal. Want dan zou het in de oogen te lezen zijn geweest.

En de conclusie is: „Vader vindt het blijkbaar toch niet zo erg!“ En de gevolgen? Die kunnen vreeselijk zijn!

HUISMAN.

PERSSCHOUW

„KORACH'S KINDEREN“.

Eén van onze muzikale lezers zou graag aan de vergetelheid ontrukken zijn volgend vers, dat met onder-teekening G. J. B. is opgenomen geweest in „De Standaard“ van 7-11-'31. Ook wij vinden het iets om te onthouden. Daarom vinde het hier zijn plaats:

KORACH'S KINDEREN.

Aan één van hen.

Als 't zwigend orgel vroeg zijn ouden meester wachtte op 's Heeren dag. — en hij, Gods gunstgenoot, vóór hij de hymne in bronzen stemme sloot, van elk lied ving de teedere gedachte:

En 't wachtend volk dien glans dan, beeldend, bood met tongen fijn, zoodat de moede ziel, die smachtte naar d' ouden troost, weer door den nevel lachte om zooveel vree, die door d' accoorden vloot; —

Dan hieven zij, de speelman en de schare, den lofzang aan, in bond van „lied en luit“, en d' een zond d' ander toe zijns levens blijde mare.

God geeft aan led'ren tijd een eigen schoon geluid! Maar dit: Hem loven, ook in nachtelijke jaren: Elk van Zijn kinderen weet, wat die gena beduidt.

Tot zoover het sonnet.

K. S.